

Estonia Teater avab oma 88. hooaja täna "Avameelse teatriga". Esimene esietendus on juba 5. septembril. Lavale jõuab Benjamin Britteni koomiline ooper "Albert Herring", mille dirigendid on Peeter Lilje ja Arvo Volmer, lavastaja Neeme Kuningas, kunstnik Hardi Volmer.

NEEME KUNINGA tabasin "Albert Herringu" hommikuse ja õhtuse proovi vahel.

Kas on võimalik, et sul ei tulnud mõeldud hooajal Estonia Teatris ühtegi lavastust välja?

Ei tulnudki. Ainult "Suudle mind, Kate'i" soojendasime üles.

Mida sa üldse tegid?

Võtsin leiba sealt, kus anti. Alustasin kevadel siin "Albert Herringuga", aga et samad tegelesed on kinni kahes eelmises tükis, siis "Herringu" komplitseerituse tõttu polnudki võimalik seda kevadel välja tuua. Mul jäi vaba aega ja töötasin Göteborgi ooperikoolis; seal otsiti just "Herringule" lavastajat.

Kas sul oli Estonia Teatri "Herringu" lavastuskontseptsioon valmis, kui Göteborgis alustasid?

Jah, märtsiks oli ka kunstnik Hardi Volmeri kujundus olemas. Rootsi ma ei saanud oma ideest eriti palju kaasa võtta, seal tuli teha uus kujundus, mis nihutas ka kontseptsiooni. Ja et tegemist on ooperikooliga, oli lavastamine ühtlasi pedagoogiline töö. Väga põnev oli näha rootsi ooperilauljate koolitust. Seal te...

PINGELISE HOOAJA LÄVEL

Neeme Kuningas, Arvo Volmer ja Peeter Lilje.

Teatri- ja ooperikool on Göteborgi ülikooli juures. Igal aastal valitakse õppima neli lauljat ca 150 soovija hulgast. Nii suurel ja tikkal maal nagu Rootsi loetakse...

nagu oli juba "Kate'is".

Needki napid kogemused näitavad, et ühe koosseisuga on palju kindlam töötada kui näiteks viiega. Laulja kes on üksi...

limaa olustikku. Ooper on provintsiaalsuse ja võltsmoralistide naeruvääristamine.

Nüüdisooper on Estonia Teatri laval üsna harv nähtus.

Nagu ka dirigendid Peeter Lilje ja Arvo Volmer kinnitasid, on "Albert Herring" vokaalselt üks komplitseeritumaid, mida Estonia Teatris aastakümnete jooksul tehtud. Igatahes solfedžeerimisel said lauljad kõva mahvi.

"Herring" on koomiline ooper. Kas on ka naljakas?

Mina kui tegija ei saa sellele küsimusele vastata. Üks kriitik juhtis tähelepanu minu nõrkusele nipist nippi lavastada. Ooperis on stseen, kus astutakse otsees mõttes ämbrisse, aga tahan loota, et ma selle loo tegemisega väga sügavale ämbrisse ei astunud.

Orkestrile on seekord jäänud vaid väike pilu...

Eeslava on orkestriaugu kohal. Publik näeb lauljat üle rambi, nii lauljate tekst kui ka näitemäng peaksid paremini saali jõudma. Minu mäletamist mööda pole sellist võtet enne meie teatris kasutatud.

Hardi Volmer on uus nimi Estonia Teatri afišil.

Kunstnikuna on ta meeldiv ja huvitav partner, kes tabab lavastaja mõtte kiiresti ja realiseerib selle kujunduses. Kahju vaid, et me maikuu "Herringut" välja ei jõudnud tuua, sest praegu on Volmer filmiga hõivatud ja saab meie juures vähe olla.

Tegelikult on sul praegu...

tust muusikaliartiste õpetada, samas pole ka teatril otsest koolituskohustust. See on eelkõige noorte lauljate enese entusiasm. Toome lavale uued ja laiemale publikule veel tundmatud nimed, tahame näidata, et võimekas noorte lauljate põlvkond on olemas. Siinkohal pean tegema komplimendi ka Kultuuri- ja Haridusministeeriumile, kes leidis vahendeid selle koolitusürituse toetamiseks. Teatavasti on muusikateatri tegemine üsna kulukas.

Muusikalisoliste pole Eestis kunagi koolitatud.

Eestlane on ikka kõik asjad oma nahal ära proovinud. Viljandis tegeleb muusikaliga Kalju Komissarov, Endrik Kerge tõi Estonia Teatri menumuusikalidesse draamanäitlejad. Aga on suur patt, et muusikalinäitlejate ettevalmistus puudub. On ju lauljaid, kelle hääl ei sobi ooperisse, aga kellel on hea lavaline liikumine ja näitlejameisterlikkus, seega eeldused muusikali tegemiseks. Lavakunstikateedri juhtidega on juttu olnud, et ehk saaks seal vastu võtta muusikaliartistide grupi.

"West Side'i" tegelastena näeme tundmatuid nimesid, ometi on ka selle lavastuse ettevalmistamisel tuntud inimesi.

Koreograaf on Mait Agu, see on tema esimene originaalkoreograafia muusikalile. Helgi Sallo oli nõus võtma enda peale näitejuhi töö ja Ülle Ulla tuleb appi repetiitorina.

"West Side Story" esieten-

nihiutas ka kontseptsiooni. Ja et tegemist on ooperikooliga, oli lavastamine ühtlasi pedagoogiline töö. Väga põnev oli näha rootsi ooperilauljate koolitust. Seal tekitab võrdlus koduste oludega, ja siis ka teadasaamine, et mõned meetodid on väga lihtsad, ammu avastatud, meil ei pruugi neid leiutada, võib lihtsalt üle võtta.

Olid Göteborgis üle kahe kuu. Kas see oli lavastamise aeg ja neil tükki sinu töö alguseks muusikaliselt selge?

Muusikalist ettevalmistust oli tehtud, aga see jätkus ka lavastamise ajal. Õppimine läks ruttu, kuid lavastusprotsess ise oli valuline. Kaks peategelast jäid haigeks ja nad tuli vastavalt kolm ja kaks nädalat enne esietendust välja vahetada. Tulemuses oli seda muidugi märgata, ent esitendus toimus õigel ajal.

Kas nende noorte inimestega, kellega sa Göteborgis koostööd tegid, on loota ka edaspidiseid kontakte?

Kindlasti. Kui meie Muusikaakadeemia ooperikoolituse süsteem muutub pisut paindlikumaks ja kui me suudame lülitada sellesse metoodikasse, mis on mujal Põhjamaades — Helsingis, Stockholmis, Göteborgis, Oslos. Ma ei näe takistust, miks ei võiks näiteks Estonia Teater saada praktika baasiks Skandinaavia ooperikoolide diplomandidele. Või miks mitte lülitada meie diplomande sellesse ketti teiste Põhjamaade teatrite juurde. See mõte peaks olema teostatav, sest me oleme Põhjamaadega sarnastes kliimaoludes, lauluõpetamise metoodika on samalaadne, ooperikultuur, -traditsioonid ja -probleemid lähedased.

Jäi sul seal midagi meist väga erinevat silma?

Teatri- ja ooperikool on Göteborgi ülikooli juures. Igal aastal valitakse õppima neli lauljat ca 150 soovija hulgast. Nii suurel ja rikkal maal nagu Rootsi leitakse, et pole võimalik rohkem lauljaid koolitada. Ma ei võta endale õigust arvata, et meie Muusikaakadeemial on lauljate üleproduktioon, aga lõpetajatest leiavad vähesed tööd lauljana, veel vähesemad ooperisolistina. Nii et kvantiteedi arvel võiks kvaliteeti parandada. Arvestades meie teatrielu praegust korraldust, traditsiooni ja solistide hulka, oleks piisav, kui igal aastal tuleks koolist üks võimekas ooperilaulja. Kuid kõik on omavahel seotud. Tähtis oleks laulja elukutset rohkem väärtustada, seda nii sotsiaalses (palgad) kui ka loomingulises plaanis.

"Albert Herringus" on sul ühekordne solistide koosseis,

nagu oli juba "Kate'is".

Needki napid kogemused näitavad, et ühe koosseisuga on palju kindlam töötada kui näiteks viiega. Laulja, kes on üksi rolli peal, tunneb suuremat vastutust, jäävad ära ka liigsed psüühilised pinged, *à la* kes on parem, kes teeb esietenduse, jne. Prooviatmosfäär on loomingulisem, see on meeskonnamäng.

Seda enam, et tegemist on ansamblioperiga. Mis sind selles tükis võlus?

Selle loo lavastusliku kujundi otsimine pakub mõnu, siin on palju võimalusi. Märksõnadeks on "provintslikkus" ja "silma-kirjalikkus", karakterite galerii viib mõtte Dickens'i ja Haggardi eredatele tüüpidele.

Kuigi ooper põhineb Maupassant'i jutustusel.

Seda küll, aga Britten ja librettist Eric Crozier asetasid loo Ing-

me maikuus "Herringut" välja ei jõudnud tuua, sest praegu on Volmer filmiga hõivatud ja saab meie juures vähe olla.

Tegelikult on sul praegu kaks tükki proovisaalis...

Seegi on esmakogemus ja võimalik tänu sellele, et olen "Herringut" varem lavastanud. Tegelikult kadestan neid lavastajaid, kes käivad mööda maailma ja teevad üht ja sama lugu, sest teisel korral oskad vältida esimesel tehtud vigu.

"West Side Story" on "Suudle mind, Kate'i" järel teine muusikalilavastus.

Kui "Superstari" sinna ritta mitte panna. "West Side'i" trüüpilt ootan huvitavat tulemust.

Räägi, palun, sellest projektist lähemalt.

Sisuliselt on see Muusikaakadeemia lavastus, üsna hullumeelne ettevõtmine, sest Muusikaakadeemiat pole otsest kohus-

reograafia muusikalile. Helgi Sallo oli nõus võtma enda peale näitejuhi töö ja Ülle Ulla tuleb appi repetiitorina.

"West Side Story" esietendub Linnahallis 15. oktoobril. Saad sa pärast seda hinge tõmmata?

Loodan. Kuigi järjekorras ootab Strauss'i opereti "Viini veri" tõlkimine...

...mida hakkab lavastama küll Monika Wiesler Viinist.

Ja siis tuleb ju superooperi "Kalevipoeg" teine osa, "Kalevipoja lapsepõlv", mis esietendub 31. detsembril.

Neljanda lavastuse sel hooajal teed veel: mais peaks lavale jõudma Verdi "Don Carlos". On see su esimene Verdi?

On, imelik küll.

Mitu lavastust sa üldse oled teinud?

Alates 1984. aastast 21.

Esimene Verdi on siis 24. lavastus!

Juhul, kui sinna vahele veel midagi ei tule.

Algamas on väga pingeline hooaeg — nii Estonia Teatrile kui ka sinule. Seitse uuslavastust, nende hulgas neli ooperit — "Albert Herring", "Boheem", "Sevilla habemeajaja", "Don Carlos". Milliste tunnetega lähed uuele vastu?

Nii arvukates uuslavastustes kui ka olemasolevas repertuaaris laulab meie solistide tuumik. Hoian põialt, et nende vaimne tervis ja häälepaelad sellele pingele vastu peavad. Algava hooajaga paneme oma loomingulise potentsiaali ja ka Estonia Teatri vaimsuse-pürgimuse suurele proovile. Kas ja kuidas me kõige häkkama saame, seda näitab hooaja lõpp.

Vahendanud
MARE PÖLDMÄE

Stseen "Albert Herringust".

Fotod: HARRI ROSPU